

Diyanet İşleri Başkanlığı Personellerinin Yurtdışı İnsani Yardım Faaliyetlerine Katkısının İncelenmesi: Almanya Örneği

Examination of the Contributions of the Personnel of the Presidency of Religious Affairs to International Humanitarian Aid Activities: The Case of Germany

Muhsin Ali KÖKSAL*

Özet

Diyanet İşleri Başkanlığı, kurulduğu günden itibaren sosyolojik ve psikolojik alanlarda yapmış olduğu çalışmalarla her zaman insanı önlemiştir; din, dil, ırk ayrımı yapmadan çalışmalarına devam etmiş, bu sayede milletimizin öncü kurumlarından biri olmayı başarmıştır. Yıllar içerisinde Türkiye’de yaptığı faaliyetleri genişletmek adına 1984 yılında Diyanet İşleri Türk İslam Birliği’ni kurmuş ve faaliyetlerini uluslararası düzeye taşımıştır. Diyanet İşleri Türk İslam Birliği yurtdışında, öncelik vatandaşlarımız olmak üzere Müslüman ya da gayrimüslim tüm insanlara maddi-manevi desteklerde bulunmayı hedeflemiştir. Bizim bu bildiride amacımız geçmişten günümüze yurtdışında faaliyet gösteren Diyanet İşleri Başkanlığı personellerinin insani yardım adına yaptıkları çalışmaları Almanya özelinde incelemek ve zaman içindeki değişimleri mukayese ederek değerlendirmektir. Ele alınan örnek çalışmalardaki somut verilerden yola çıkarak yapılacak yeni çalışmalarda daha verimli ve kapsamlı bir çalışma planı ortaya çıkarmayı hedeflemekteyiz. 1990-2000 yılları arası Almanya’da gerçekleştirilen insani çalışma örnekleri ile günümüzde gerçekleştirilen faaliyetler arasındaki değişim ve gelişimin gözler önüne serileceği bildirimizde, gelecek için de yapılması mümkün olan insani yardım faaliyetlerine değinilecek ve bu faaliyetler gerçekleştirilirken dikkat edilmesi gereken hususların altı çizilmeye çalışılacaktır. Sonuç olarak Diyanet İşleri Başkanlığı’nın hiçbir ayrıma gitmeden tüm insanlık adına gerçekleştirdiği maddi-manevi yardım çalışmalarının ve uluslararası faaliyetlerin diğer resmî kurumlar ve sivil toplum kuruluşları başta olarak örnek alınması ve geliştirilerek devam etmesinin önemine vurgu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnsani Yardım, Diyanet İşleri Başkanlığı, Yurtdışı, Almanya

Abstract

Since its establishment, the Presidency of Religious Affairs has always prioritized people in its sociological and psychological studies, conducting its activities without discrimination based on religion, language, or race. As a result, it has become one of the leading institutions in our nation. Over the years, to expand its activities beyond Turkey, the Presidency established the Turkish-Islamic Union of Religious Affairs in 1984, elevating its operations to an international level. The Turkish-Islamic Union of Religious Affairs aims to provide both material and moral support to all people abroad, primarily our citizens, regardless of their religious affiliation. The aim of this report is to

* İmam-Hatip, Kastamonu Müftülüğü, ORCID: 0009-0005-5584-6251, muhsinkoksall773@gmail.com

examine the humanitarian aid activities carried out by the personnel of the Presidency of Religious Affairs abroad from past to present, specifically in Germany, and to analyze how these efforts have evolved over time through a comparative approach. Based on concrete data from sample studies, we aim to develop a more effective and comprehensive action plan for future initiatives. In this report, we will highlight the changes and developments in humanitarian aid efforts conducted in Germany between 1990 and 2000 and compare them with current activities. Additionally, we will explore potential future humanitarian aid initiatives and underline key considerations for implementing these activities successfully. Ultimately, this report will emphasize that the material and moral aid efforts, as well as the international initiatives carried out by the Presidency of Religious Affairs for the benefit of all humanity without discrimination, should serve as a model for other official institutions and civil society organizations. Furthermore, these efforts should not only continue but also be expanded and further developed.

Keywords: Humanitarian Aid, Presidency of Religious Affairs, Abroad, Germany

Giriş

Ulusal ve uluslararası düzeyde; dini, manevi ve sosyal olaylarda ön planda olan, yapmış olduğu çalışmalarla kurumsal kimliğini korumayı başarmış Diyanet İşleri Başkanlığımız gerek ülkemizde gerekse yurtdışında birçok bireyin hayatında dokunmuş büyük ve güzel izler bırakmıştır. Yaptığı çalışmalarda insanı önceleyen Diyanet İşleri Başkanlığı insani yardım konusunda da adından uluslararası düzeyde söz ettirmiştir. Bunun en büyük sebebi Dış İlişkiler Genel Müdürlükleri ile yurtdışında da birçok personele sahip olmasında kaynaklanmaktadır. Avrupa, Afrika ve Asya öncelikli olmak üzere; 52 Din Hizmetleri Müşavirliği, 38 Din Hizmetleri Ataşeliği, 12 Din Hizmetleri Koordinatörlüğü ile ülkemizin yurtdışındaki en büyük temsilcileri arasında yer almaktadır (DİB, 2024).

Yurt dışındaki faaliyetlerine göndermiş oldukları personelleri ve yurtdışında kurulan yerel dernekler bünyesinde devam eden Diyanet İşleri Başkanlığı dünya çapında birçok hizmete imza atmaktadır. (Gemici, 2015) Bu doğrultuda din, dil, ırk ve cinsiyet fark etmeksizin hizmet veren personellerimiz her bireyin yanında olmak ve ihtiyacını gidermek şiarı ile görevini yerine getirmeyi hedeflemektedir.

1. Diyanet İşleri Başkanlığı Yurt Dışı Genel Müdürlüğü

Diyanet İşleri Başkanlığı yurtdışına personel gönderimini ilk olarak Ramazan ve Kurban Bayramları vesilesi ile 1971 yılında başlamıştır. Daha sonrasında Çalışma Bakanlığınca Sosyal Yardımcı adı altında, personellerinin Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından değerlendirilip gönderildiği din görevlileri, 1984 yılına kadar bu hizmetlerine devam etmiştir. Yurtdışındaki görevleri açısından öncelikle orada yaşayan Türk vatandaşlarımız olmak üzere Müslüman ya da gayrimüslim bütün bireylere hizmet eden personellerimiz, uluslararası ilkeler ve antlaşmalar doğrultusunda orada bulunan kurum ve kuruluşlarla yapılan istişarelerle maddi manevi tüm hizmetleri yerine getirmektedir. Günümüzde de Dünya'nın dört bir yanına personellerimiz gitmekte ve gittikleri bölgelerde hizmet etmektedirler (DİB, 2024).

2. Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİB)

Yurt dışı genel müdürlüğü tarafından yürütülen personel gönderimi belirli tarihlerle artık orada yaşayan vatandaşlarımızın kurmuş olduğu dernekler çatısı altında yürütülmeye başlanmıştır. Bu dernekler yerel anlamda faaliyetler yürütmüş ve faaliyetlerini daha resmi adımlarda atmak adına ülke çapında bir kurumsallaşmaya gidilmiştir. Bunlardan bir tanesi de 1984 yılında Almanya'da 896 derneği bir çatı altında toplayan Diyanet İşleri Türk İslam Birliği olmuştur (DİTİB, 2024). Vatandaşlarımızın çoğunlukla yaşamakta olduğu Almanya'da faaliyet gösteren DİTİB oraya gönderilen personellerimizin fiziki imkân ve olanaklarının karşılanmasına ve yerelde personellerimiz öncülüğünde düzenlenecek faaliyetlere destek olmayı hedefleyen bir kurum olmuştur.

3. Almanya Örneği (1991-1998): Stuttgart Eyaleti

Bildirimizin bu bölümünde 1991- 1998 yılları arasında Almanya'da Diyanet İşleri Başkanlığının yurtdışı personeli olarak görev yapan ve şu an Antalya ili Serik ilçesi ilçe müftüsü olarak görevine devam eden İbrahim Köksal hocamdan almış olduğumuz somut örnekler vererek personelimizin insani yardıma katkısından ve desteğinden bahsedeceğiz.

3.1. Mannheim Cami Açılışı

Köksal '1995 yılında hizmete açılmış olan Mannheim camii inşaatı esnasında yerel kurum ve kuruluşlar orada bizlere karşı cephe almışlardı. Bunun sebebi Müslümanlar olarak yerelde karışıklık çıkartacağımızın düşünülmesi ve kurum kuruluşlara zorluklar çıkartılacağı düşüncesinin hâkim olmasıydı. Biz camii inşasının tamamlanması ve faaliyetlere başlanmasıyla beraber hiçbir ayırım yapmaksızın yerelde faaliyetler yaparak Müslüman olsun olmasın her bireye karşı samimi ve hoşgörülü bir şekilde yaklaşmaya çalıştık. Bu durum da bizim yerel halk nezdinde yer bulmamızı ve saygı görmemizi sağladı. Yerel halk tarafından tanınıp destek görmeye başlayınca yerel kurum ve kuruluşlardan da görüşmeye gelenler olmuştur. Birlikte ihtiyaç sahibi aileler için çalışmalar yapılabilceğini konuştuk ve desteklerini aldık. Biz o gün orada ihtiyaç sahipleri arasında ayırım yapsak onları yanımızda değil karşıımızda bulurduk bu da bizim faaliyetlerimizi kısıtlardı.' Köksal bu sözleri ile bizimle paylaştığı anısında o dönemde de yerel çalışmalar yapıldığı ve insani yardımlarla oradaki kurumlarla yaşanan dostluklar ve iş birliklerinden bahsetmiştir.

3.2. 1995 Bosna Hersek Soykırımı

1995 yılında Bosna Hersek'te büyük bir soykırım gerçekleştirilmişti. Bu soykırım sonucunda binlerce insan yurdundan edilmiş ve göç edilmeye zorlanmıştı. Bu durum sonucunda Almanya'ya da birçok Boşnak vatandaş akın etti. Burada personelimiz Köksal'ın anlattığı anılarında; 'o dönemde birçok Boşnak vatandaş bulunduğumuz şehre gelmişlerdi ve ülkelerinde yaşamış oldukları zor günleri unutmaları pek kolay olmamıştı. Bazı geceler kapımız çalınıp uyandırıldığımız günler olmuştur. Gece vakti

uyandırılma sebebimiz uyuyamayan Boşnak vatandaşın psikolojik olarak destek almak istemesi ve bu konuda ilk olarak bize gelmesi bizi onlara karşı daha çok destek olmaya itti. Bu sebeple biz de derneğimiz ve ailecek elimizden gelen desteği onlara vermeye çalıştık' dedi. Buradan anlayacağımız yurtdışında görev yapan personelimiz sadece maddi destekler değil manevi desteklerle de insanların yanında olmuş ve desteklemiştir.

4. Diyanet İşleri Türk İslam Birliği Uluslararası Destekler:

Diyanet İşleri Başkanlığının Almanya'da yapmış olduğu faaliyetlerin yürütülmesine destek olan DİTİB bünyesinde bulundurduğu ülkedeki dernekler ile birlikte Uluslararası insani yardımlarda da büyük rol oynamış ve destek sağlamışlardır. Yapılan uluslararası yardım faaliyetlerinde öncülük eden personellerimiz bu süreçte toplanan yardımları Diyanet İşleri Başkanlığımız aracılığıyla ulaşması gereken ülkelere ve insanlara ulaştırılmasını sağlamaktadırlar.

Yardım Kampanyaları:

- Pakistan-2005 : 2.244.800 EUR
- Filistin (Gazze)-2009:1.450.000 EUR
- Haiti Depremi-2010:104.500,76 EUR
- Vekalet Yoluyla Kurban: Her sene gerçekleştirilmektedir (DİTİB, 2024).

Yukarıda vermiş olduğumuz veriler Diyanet İşleri Türk İslam Teşkilatı resmî sitesinden alınmıştır. Geçmişten örneklerini verdiğimiz yardım kampanyaları hali hazırda ihtiyaca binaen kendini yenileyerek ve geliştirerek devam etmektedir. Bu yardımların gerçekleştirilmesinde Diyanet İşleri Başkanlığı yurtdışı personellerimiz öncü olmakta ve görev yaptıkları bölgelerde desteklerde bulunmaktadır. Bunların yanında yine yukarıda bahsettiğimiz vekâlet yoluyla kurban organizasyonu yine Diyanet İşleri Başkanlığının uluslararası faaliyetlerinin başında gelmektedir. Avrupa'da da birçok birey personellerimiz aracılığıyla kurbanlarını ihtiyaç sahibi ülkelere göndermektedirler.

Sonuç

Diyanet İşleri Başkanlığı personelimiz sadece Avrupa'da değil Dünyanın dört bir yanında ihtiyaç sahibi insanlara yardım konusunda öncülük etmektedirler. Personelimiz görev yaptıkları yerlerdeki insanları organize ederek gereken yardımların yapılması ve yapılan yardımların yerine ulaşması adına yaptıkları faaliyetler ile hem Diyanet İşleri Başkanlığını adı altında ülkemizi temsil etmekte ve Türkiye'nin ve Türk halkının insanlar nezdinde değerini arttırmayı hedeflemektedir. Buraya kadar bahsettiğimiz her bir örnek ve konu personelimizin görevleri yaptıkları ve yaşadıkları ile alakalı idi. Şimdi sizlere biraz neler yapılabilmesi bunlardan bahsetmek istiyorum.

Kurum içinde yapılan sınavlar ile yurtdışına gönderilen Diyanet İşleri Başkanlığı personeli ilk gittiklerinde uyum sağlama konusunda sıkıntı yaşayabilir. Bu sebeple gönderilecek olan personelin uyum konusunda desteklenmesi gideceği bölgenin yaşantısı, örf ve adetlerini öğrenmesi personelin oraya gittiğinde uyum sürecini hızlandıracaktır.

Diyanet İşleri Başkanlığı personeli görev için gittiği bölgede çok fazla değer görmekte ve her konuda danışılan bir birey olmaktadır. Bu sebeple yurtdışında yaşanabilecek her türlü olayla alâkalı öncelikle bireysel psikolojik eğitim ve sonrasında kendisine yöneltilecek her soru ve durum adına kısa süreli lakin yoğun bir psikolojik destek ve manevî danışmanlık eğitimi almalıdır. Bu eğitim sayesinde olumsuz bir olay karşısında kendisini ve karşıdaki bireyi psikolojik olarak destekleme imkânına sahip olacaktır.

Kaynakça

- Diyanet İşleri Başkanlığı. (2024, 13 Aralık). Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü. <https://disiliskiler.diyaret.gov.tr>
- Diyanet İşleri Türk İslam Birliği. (2024, 14 Aralık). Diyanet İşleri Türk İslam Birliği. <https://www.ditib.de/index.php>
- Diyanet İşleri Türk İslam Birliği. (2024, 14 Aralık). Hayır Hizmetleri. <https://www.ditib.de/default1.php?id=6&sid=13&lang=en>
- Diyanet İşleri Başkanlığı. (2024, 13 Aralık). Yurt Dışı Temsilcilikler. <https://disiliskiler.diyaret.gov.tr/kategoriler/yurt-d%C4%B1%C5%9F%C4%B1-temsilcilikler>
- Gemici, N. (2015). Uluslararası İlahiyat Projesi ve Diyanet İşleri Türk- İslam Birliği (DİTİB)'nin Almanya'daki Din Hizmetlerine Katkısı. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(30), 181-211.